

USTAWA REPUBLIKI LITEWSKIEJ O EKSPERTYZIE SĄDOWEJ

Rozdział pierwszy Ogólne ustalenia

Artykuł 1. Przeznaczenie Ustawy

Ustawa niniejsza ustala status zakładów ekspertyzy sądowej oraz biegłych sądowych, kwalifikacje niezbędne dla biegłych sądowych, tryb akredytacji biegłych sądowych, warunki i tryb korzystania z wiedzy specjalnej podczas wykonania ekspertyzy sądowej oraz wymagania, jakie powinien spełniać akt ekspertyzy sądowej.

Artykuł 2. Podstawy prawne

Biegli sądowi oraz zakłady ekspertyzy sądowej w swojej działalności opierają się na Konstytucji RL, Kodeksach Postępowania Karnego oraz Cywilnego, Ustawie Sądownictwa Administracyjnego i innych ustawach oraz na ustaleniach ekspertyz sądowych i innych aktach prawnych.

Artykuł 3. Podstawowe pojęcia Ustawy

1. **Badanie ekspertowe** jest wykonywane na zlecenie sądu albo sędziego, stosując wiedzę fachową, oraz rejestrując przebieg i wyniki w akcie ekspertyzy.
2. **Wiedza fachowa** - wiedza w zakresie nauki, techniki, sztuki lub innych dziedzinach ludzkiej działalności, zdobyta w wyniku kształcenia, fachowego przygotowania albo działalności zawodowej, która jest niezbędna do wykonania ekspertyzy.
3. **Biegły sądowy** - osoba, mająca kwalifikację biegłego i zarejestrowana w liście/wykazie biegłych sądowych RL.
4. **Ekspertyza sądowa** - czynność postępowania sądowego, w trakcie której sąd albo sędzia zarządza biegłemu sądowemu odpowiedzieć na pytania, wymagające wiedzy specjalistycznej, a biegły sądowy wykonuje zleczone badania i ich wyniki notuje w akcie ekspertyzy.
5. **Zakład ekspertyzy sądowej** - zakład państwowy albo jego wydział, którego głównym zadaniem jest wykonanie ekspertyz sądowych, zarządzonych przez sąd. Ekspertyzy są wykonywane przez biegłych, pracujących w zakładzie.
6. Treść innych pojęć, używanych w niniejszej Ustawie, określona jest w ustawach sprawowania sądowego.

Rozdział drugi Biegli Sądowi

Artykuł 4. Subiekci wykonujący ekspertyzę sądową

1. Ekspertyzę sądową wykonują biegli sądowi, wpisani w Listę Biegłych Sądowych Republiki Litewskiej.
2. W wypadku gdy w Liście Biegłych Sądowych Republiki Litewskiej brak ekspertów w odpowiedniej dziedzinie, biegłym może być powoływana osoba, nie wpisana do

Listy Biegłych Sądowych Republiki Litewskiej.

3. W razie potrzeby biegłym może być powoływana osoba, uprawniona jako rzeczoznawca w państwie Unii Europejskiej albo w państwie, z którym Republika Litewska ma zawartą umowę o pomocy prawniczej.

Artykuł 5. Wymagania osobom, zabiegającym o status biegłego sądowego.

1. Osoba, zabiegająca o status biegłego sądowego, powinna:
 - 1) mieć wykształcenie wyższe, odpowiadające wybranej dziedzinie ekspertowej;
 - 2) zaliczyć egzamin na kwalifikację biegłego sądowego według programu, zatwierdzonego przez kierownika zakładu ekspertyzy sądowej;
 - 3) zdać egzamin w zakresie wiedzy prawnej według programu dla osób, zabiegających o status biegłego sądowego, zatwierdzonego przez Ministra Sprawiedliwości;
 - 4) nie mieć wyroku za ciężką albo poważną zbrodnię oraz za przestępstwo wobec sprawiedliwości, służby państwowej albo interesów publicznych.
2. Wymagania punktu 2 części pierwszej nie są stosowane osobom, którym kwalifikacja rzeczoznawcy była już przyznana w trybie określonym w ustawach albo innych normatywnych aktach prawniczych przez instytucje państwowe albo przez komisje specjalnie utworzone przy tych instytucjach. Osoby te wpisane są w Listę Biegłych Sądowych Republiki Litewskiej zgodnie z artykułami 8-10 niniejszej Ustawy.

Artykuł 6. Nadanie kwalifikacji biegłego sądowego oraz orzeczenia komisji kwalifikacyjnej

1. Kwalifikację biegłego sądowego nadaje komisja, powołana przez kierownika zakładu ekspertyzy sądowej. Komisja ta ma się składać nie mniej jak z pięciu członków, z nich nie mniej jak dwa powinni być rzeczoznawcami odpowiedniej dziedziny oraz jeden prawnikiem. Jeżeli zaś w zakładzie ekspertyzy sądowej nie ma fachowego prawnika, wtedy on powinien być zaproszony z uczelni wyższych albo z instytucji państwowych, mających fachowców w tej dziedzinie.
2. Do udziału w pracy komisji kwalifikacyjnych powinno się zapraszać naukowców z zakładów naukowych, uczelni wyższych oraz biegłych z innych zakładów ekspertyzy.
3. Komisja kwalifikacyjna, utworzona w zakładzie ekspertyzy sądowej, może przyznać kwalifikację biegłego sądowego, która pozwala przeprowadzać tylko takiego rodzaju ekspertyzy, jakie są wykonywane w tym zakładzie. Zakład ekspertyzy sądowej ma prawo aprobować ekspertyzy nowego rodzaju i nadać kwalifikację biegłego sądowego ich inicjatorom, stwarzając komisję kwalifikacyjną ze znawców odpowiedniej gałęzi naukowej oraz z ekspertów pokrewnych dziedzin.
4. Osoba, nie pracująca w zakładzie ekspertyzy sądowej, ale zabiegająca o status biegłego sądowego, powinna się zwrócić do kierownika zakładu ekspertyzy sądowej z prośbą o przyznanie kwalifikacji biegłego sądowego, uprawniającej do wykonania ekspertyzy pewnego rodzaju. Osoba taka powinna odpowiadać wymaganiom niniejszej Ustawy, stawianej dla osób, zabiegających o status biegłego sądowego.
5. Po złożeniu egzaminu komisja kwalifikacyjna wydaje świadectwo o kwalifikacji biegłego sądowego. Świadectwo takie potwierdza przygotowanie osoby do wykonania ekspertyz sądowych wskazanego rodzaju.
6. Świadectwo, wydane przez komisję kwalifikacyjną zakładu ekspertyzy sądowej, jest ważne w ciągu pięciu lat od dnia wydania. Po wygaśnięciu ważności świadectwa biegły sądowy ma zwrócić się o przedłużenie terminu do kierownika zakładu ekspertyzy sądowej, w którym świadectwo było wydane. Decyzja o przedłużeniu terminu ważności jest podejmowana przez komisję kwalifikacyjną zakładu ekspertyzy sądowej, w którym świadectwo było wydane.
7. Kierownik zakładu ekspertyzy sądowej ma prawo utworzyć komisję kwalifikacyjną dla sprawdzenia kwalifikacji biegłego oraz przedłużenia terminu ważności wydanego świadectwa, powstrzymania albo przyznania nieważności świadectwa przed wygaśnięciem terminu ważności posiadanego świadectwa w wypadkach gdy:

- 1) ekspertyzy, wykonywane przez biegłego sądowego, są nieodpowiedniej jakości;
 - 2) biegły sądowy popełnił ciężką albo poważną zbrodnię lub przestępstwo wobec sprawiedliwości, służby państwowej albo interesów publicznych;
 - 3) wykrywa się, że zabiegający status biegłego sądowego podał fakty, nie odpowiadające rzeczywistości.
8. Osobie, która nie zdała egzaminu kwalifikacyjnego biegłego sądowego, komisja kwalifikacyjna w swoim postanowieniu nie nadaje kwalifikacji biegłego sądowego. Osoba taka może powtórnie zdawać egzamin kwalifikacyjny biegłego sądowego nie wcześniej niż po upływie jednego roku.
 9. Postanowienia komisji kwalifikacyjnej mogą być zaskarżone kierownikowi zakładu ekspertyzy sądowej.
 10. Decyzja kierownika zakładu ekspertyzy sądowej o odmowie nadania kwalifikacji biegłego sądowego albo przedłużenia terminu ważności świadectwa kwalifikacji biegłego sądowego mogą być zaskarżone Ministrowi Sprawiedliwości
 11. Decyzje Ministra Sprawiedliwości o odmowie spełnić żądania skargi mogą być zaskarżone w sądzie.

Artykuł 7. Lista Biegłych Sądowych Republiki Litewskiej

1. Lista Biegłych Sądowych Republiki Litewskiej jest sporządzana i prowadzona w trybie ustalonym przez Ministra Sprawiedliwości.
2. Osoba może pełnić pracę biegłego sądowego w zakładzie ekspertyzy sądowej dopiero będąc wpisaną do Listy Biegłych Sądowych Republiki Litewskiej.

Artykuł 8. Tryb wpisania/włączenia do Listy Biegłych Sądowych Republiki Litewskiej

1. Do Listy Biegłych Sądowych Republiki Litewskiej są wpisywane osoby mające kwalifikację biegłych sądowych po złożeniu przysięgi w trybie, ustalonym w artykule 10 niniejszej Ustawy.
2. Po otrzymaniu świadectwa, wydanego przez komisję kwalifikacyjną, osoba otrzymuje prawo w ciągu jednego roku po otrzymaniu świadectwa zwrócić się do Ministra Sprawiedliwości z prośbą o wpisanie do Listy Biegłych Sądowych Republiki Litewskiej.
3. Osoba, która bez ważnej przyczyny pominęła ustalony w części 2 niniejszego artykułu termin zwrotu o wpisanie do Listy Biegłych Sądowych Republiki Litewskiej, powinna jest powtórnie składać egzamin kwalifikacyjny biegłego sądowego żeby odnowić prawo ustalone w części 2 niniejszego artykułu.
4. Minister Sprawiedliwości w ciągu trzydziestu dni od otrzymania prośby, wskazanej w części 2 niniejszego artykułu, odbiera przysięgę biegłego i wpisuje go do Listy Biegłych Sądowych Republiki Litewskiej.
5. Osoba, której prośba nie jest spełniona w terminie wskazanym w części 4 niniejszego artykułu, ma prawo zwrócić się do sądu w trybie, ustalonym przez ustawy.
6. Dane o biegłych sądowych, wpisanych do Listy Biegłych Sądowych Republiki Litewskiej albo usuniętych z niej, publikują się w „Wiadomościach Państwowych” (w dodatku „Powiadomienia informacyjne”).

Artykuł 9. Usunięcie z Listy Biegłych Sądowych Republiki Litewskiej

1. Minister Sprawiedliwości z własnej inicjatywy albo z przedstawienia kierownika zakładu ekspertyzy sądowej skreśla biegłego sądowego z Listy Biegłych Sądowych Republiki Litewskiej w wypadkach, gdy:
 - 1) biegły umiera;
 - 2) biegły podaje odpowiednią prośbę;
 - 3) komisja kwalifikacyjna, utworzona w zakładzie ekspertyzy sądowej, postanawia przyznać świadectwo kwalifikacji biegłego sądowego nieważnym;
 - 4) wykrywa się, że osoba nie odpowiada wymaganiom, ustalonym w części 1 artykułu 5 niniejszej Ustawy.
2. Postanowienie o skreśleniu biegłego sądowego z Listy Biegłych Sądowych Republiki Litewskiej na zasadzie punktów 3,4 części 1 niniejszego artykułu może być

zaskarżone w sądzie w trybie, ustalonym przez ustawy.

Artykuł 10. Przysięga biegłego sądowego

1. Biegły sądowy powinien złożyć przysięgę przed wpisaniem go do Listy Biegłych Sądowych Republiki Litewskiej wymawiając następujące słowa:
"Ja, (imię, nazwisko), przysięgam uczciwie i sumiennie pełnić obowiązki biegłego sądowego, mówić na sądzie tylko prawdę, niczego nie ukrywając, szanować prawa i swobody człowieka, strzec tajemnicę zawodową. Niech pomoże mnie Bóg".
2. Pozwala się przysięgać bez ostatniego zdania.
3. Przysięgę odbiera Minister Sprawiedliwości.
4. Tekst przysięgi biegłego sądowego, podpisany przez biegłego i Ministra Sprawiedliwości, przechowuje się w aktach personalnych biegłego sądowego.
5. Biegły sądowy, który przysiągł przy wpisaniu do Listy Biegłych Sądowych Republiki Litewskiej, jest zwolniony ze składania przysięgi w sądzie i uważany za ostrzeżonego o odpowiedzialność za dawanie fałszywych opinii i wyjaśnień.

Artykuł 11. Prawa biegłego sądowego

1. Prawa procesowe biegłego sądowego są ustalone przez ustawy postępowania sądowego.
2. Biegły sądowy ma również prawo:
 - 1) samodzielnie wybierać sposoby wykonywanych badań;
 - 2) w trybie, ustalonym w części 2 artykułu 23, otrzymywać wzorce lub katalogi produkcji, dokumenty techniczne oraz inną informację, niezbędną dla przeprowadzenia ekspertyz sądowych;
 - 3) żądać dodatkowe materiały, niezbędne dla przeprowadzenia badania;
 - 4) brać udział w czynnościach procesowych, jeśli to pomaga otrzymać materiał, potrzebny dla ekspertyzy, ale nie dostarczony w trybie, ustalonym przez ustawy.
3. Biegły sądowy nie ma prawa samodzielnie gromadzić albo brać materiał, niezbędny dla ekspertyzy, ale nie dostarczony mu w trybie, ustalonym przez ustawy.
4. Biegły zakładu ekspertyzy sądowej nie ma prawa zajmować się prywatną działalnością ekspertową, konsultować strony procesu na podstawie umowy lub dostarczać im opinii na powstające pytania, które wymagają wiedzy fachowej.

Artykuł 12. Obowiązki biegłego sądowego

1. Obowiązki procesowe biegłego sądowego są ustalone przez ustawy procesowe.
2. Biegły sądowy jest również zobowiązany:
 - 1) według swojej kompetencji wykonywać ekspertyzy sądowe;
 - 2) odmówić rozstrzygania pytań poza swoją kompetencją oraz wykonywać zadania, nie wymagające wiedzy fachowej;
 - 3) zapewnić wyczerpujące i bezstronne zbadanie wszystkich dostarczonych danych;
 - 4) chronić obiekty, dostarczone dla badania. Za ich zgubienie lub zepsucie biegły sądowy odpowiada w trybie, ustalonym przez ustawy;
 - 5) chronić tajemnice państwowe, służbowe, komercyjne i zawodowe, nie ogłaszać danych ekspertyzy bez zezwolenia instytucji, która ją zleciła.

Artykuł 13. Niezależność biegłego sądowego

1. Wykonując ekspertyzę sądową biegły sądowy jest niezależny. W swoim opiniowaniu on opiera się tylko na wiedzy fachowej i wynikach przeprowadzonych badań.
2. Instytucjom władzy, administracji oraz porządku prawnego, członkom Sejmu lub innym osobom urzędowym zabrania się interweniować w pracę biegłego sądowego. To ściągają odpowiedzialność, przewidzianą w ustawach.

Artykuł 14. Odpowiedzialność biegłego sądowego

1. Biegły sądowy jest odpowiedzialny za uzasadnienie oraz prawdziwość aktu wykonanej ekspertyzy.
2. Za niewykonanie swoich obowiązków, dostarczenie fałszywych opinii oraz

wyjaśnień lub inne łamanie przysięgi biegły sądowy, któremu zlecono wykonać ekspertyzę, odpowiada według ustaw.

Artykuł 15. Opłata ekspertyz sądowych w sprawach kryminalnych, cywilnych i administracyjnych

Zarządzone przez sądy ekspertyzy sądowe w sprawach kryminalnych, cywilnych i administracyjnych są opłacane w trybie, ustalonym przez ustawy.

Artykuł 16. Koordynacja działalności biegłych sądowych

- 1. Działalność zakładów ekspertyzy sądowej oraz prywatnych biegłych sądowych koordynuje Rada Koordynacyjna Działalności Biegłych Sądowych.**
2. Skład osobowy oraz regulamin Rady Koordynacyjnej Działalności Biegłych Sądowych zatwierdza Minister Sprawiedliwości.

Rozdział trzeci Prywatni biegli sądowi

Artykuł 17. Prywatni biegli sądowi

1. Prywatni biegli sądowi to są osoby, mający kwalifikację biegłego sądowego, wpisani do Listy Biegłych Sądowych Republiki Litewskiej, ale nie pracujący w zakładzie ekspertyzy sądowej.
2. Prywatni biegli sądowi mogą zakładać osobowość jurydyczną, której zakładanie i działalność jest regulowane przez osobne ustawy.

Artykuł 18. Stosowanie zasad niniejszej Ustawy prywatnym biegłym sądowym

1. Działalność prywatnych biegłych sądowych, wykonujących ekspertyzę sądową, zarządzoną przez sąd lub sędziego, jest regulowana przez ustawy procesowe oraz zasady niniejszej Ustawy, ustalające działalność biegłych sądowych.
2. Na podstawie umowy strony procesowe mogą zapraszać prywatnego biegłego sądowego jako konsultanta. Badania, wykonane na tej podstawie i zanotowane w dokumencie pisemnym, nie mają statusu aktu ekspertyzy sądowej.
3. Prywatny biegły sądowy, który na podstawie umowy konsultował już strony procesu, nie może w tej samej sprawie sądowej wykonywać ekspertyzę sądową.

Rozdział czwarty Zakłady ekspertyzy sądowej

Artykuł 19. Zakłady ekspertyzy sądowej

1. Zakład ekspertyzy sądowej – to specjalnie założony zakład państwowy albo wydział zakładu państwowego, którego główną działalnością jest wykonanie ekspertyz sądowych.
2. Zakład ekspertyzy sądowej powinien mieć zatwierdzony przez założyciela regulamin wykonywania ekspertyz w tym zakładzie.
3. Zakłady ekspertyzy sądowej mogą być zakładane przez Rząd Republiki Litewskiej lub ministerstwa.

Artykuł 20. Funkcje zakładów ekspertyzy sądowej

1. Zakłady ekspertyzy sądowej:
 - 1) wykonują ekspertyzy sądowe dla sądów;
 - 2) przeprowadzają badania naukowe w zakresie swojej dziedziny, przygotowują i aprobuje metodyki badania ekspertowego;
 - 3) przygotowują biegłych sądowych ze swojej dziedziny;
 - 4) udzielają pomocy metodycznej dla sądów, prokuratury oraz urzędów dochodzenia przysądowego;
 - 5) wykonują badania na zlecenie innych osobowości jurydycznych i fizycznych. W takich wypadkach osoby jurydyczne i fizyczne opłacają wykonane badania według warunków i trybu, przewidzianego w umowie.
 - 6) W regulaminach zakładów ekspertyzy sądowej mogą być przewidziane i inne funkcje.

Artykuł 21. Kategorie biegłych sądowych, pracujących w zakładzie ekspertyzy sądowej

1. **Dążąc do zapewnienia jakości wykonywanych ekspertyz oraz ciągle doskonalenie biegłych sądowych, biegłym sądowym, pracującym w zakładzie ekspertyzy sądowej, przyznaje się kategorie kwalifikacyjne.**
2. Biegłym sądowym mogą być przyznane następujące kategorie:
 - 1) kategoria trzecia;
 - 2) kategoria druga;
 - 3) kategoria pierwsza.
3. Wymagania kategorii kwalifikacyjnych oraz tryb ich przyznania przewidziane są w regulaminie przyznania kategorii kwalifikacyjnych zakładu ekspertyzy sądowej.

Rozdział piąty

Warunki stosowania wiedzy specjalistycznej w trakcie wykonania ekspertyzy sądowej

Artykuł 22. Granice stosowania wiedzy specjalistycznej

1. Biegły sądowy wykonuje zleczone mu zadanie opierając się tylko na wiedzy specjalistycznej swojej dziedziny. Opiniowanie biegłego sądowego nie może wychodzić poza granice jego wiedzy fachowej. Opinie biegłego sądowego, wychodzące poza granice jego wiedzy fachowej, nie mają znaczenia udowodniającego.
2. Wiedza prawnicza w ekspertyzie sądowej nie jest uważana za wiedzę specjalistyczną. Biegły sądowy nie może opiniować w kwestiach jurydycznych.

Artykuł 23. Otrzymanie materiału, niezbędnego dla ekspertyzy sądowej

1. Materiał, niezbędny dla ekspertyzy sądowej, jest dostarczany przez sąd albo sędziego, albo przez ich upoważnionych osób urzędowych lub przedstawicieli, którzy zarządzili ekspertyzę.
2. Na żądanie zakładów ekspertyzy sądowej osobowości jurydyczne, działające w Republice Litewskiej, powinny dostarczyć wzorce albo katalogi swojej produkcji, dokumentację techniczną oraz inną informację, niezbędną dla ekspertyzy sądowej.
3. Dla biegłych sądowych powinni być stworzone warunki dla udziału w czynnościach procesowych, gdy w taki sposób otrzymuje się materiał, niezbędny dla ekspertyzy sądowej.

Artykuł 24. Udokumentowanie wyników ekspertyzy sądowej

1. Biegły sądowy notuje wyniki ekspertyzy sądowej i przedstawia ich sądowi w formie aktu. Akt ekspertyzy składa się z części wstępnej, części badawczej i opinii.
2. W części wstępnej aktu ekspertyzy podaje się: data i miejsce spisania aktu

- ekspertyzy, zarządzenie ekspertyzy sądowej, dostarczony materiał oraz pytania; dane biegłego sądowego (imię, nazwisko, wykształcenie, fach, kwalifikacja i staż pracy biegłego); daty początku i końca badania; data zażądania oraz otrzymania dodatkowego materiału; osoby, które uczestniczyli przy wykonaniu ekspertyzy.
3. W części badawczej aktu ekspertyzy sądowej podaje się: objekty dostarczone dla badania ekspertowego, ich stan oraz wyniki zbadania; wykonane badania, metody i środki badawcze; otrzymane wyniki oraz ich ocena.
 4. W opinii aktu ekspertyzy sądowej formułują się odpowiedzi na wszystkie zadane pytania.
 5. Poglądowe materiały, załączone do aktu ekspertyzy, stanowią część składową aktu ekspertyzy.
 6. Gdy dla opiniowania nie wystarcza dysponowanego materiału i nie ma możliwości otrzymać go dodatkowo, lub pytania, zadane biegłemu, są poza zasięgiem jego wiedzy fachowej, biegły spisuje akt, w którym wyłącza umotywowane przyczyny odmowy opiniowania.
 7. Dokumenty z zanotowaniem przebiegu, warunków oraz wyników wykonywanych przez biegłego badań, przechowują się w zakładzie ekspertyzy sądowej. W razie potrzeby one mogą być zażądane przez instytucję, która zleciła ekspertyzę sądową.

Artykuł 25. Ostrzeżenie osoby, nie znajdującej się na Liście Biegłych Sądowych Republiki Litewskiej

Gdy ekspertyzę sądową wykonała osoba, wyznaczona przez sąd albo sędziego, ale nie znajdująca się na Liście Biegłych Sądowych Republiki Litewskiej, w części wstępnej aktu ekspertyzy notuje się, że osoba ta była ostrzeżona o odpowiedzialność kryminalną za fałszywe opiniowanie oraz że jest zaprzysiężona przez sąd jako biegły sądowy.

Rozdział szósty
Ustalenia końcowe

Artykuł 26. Propozycja Rządowi oraz innym instytucjom

Rząd oraz inne instytucje w ciągu trzech miesięcy od publikacji niniejszej Ustawy w "Wiadomościach państwowych" utwierdza albo zmienia akty prawne, niezbędne dla wprowadzenia jej w życie.

Artykuł 27. Wejście w życie Ustawy

Niniejsza Ustawa, za wyjątkiem artykułu 26, wchodzi w życie razem z nowym Kodeksem Postępowania Karnego, utwierdzonym dnia 14 marca 2002 r. przez Ustawę Nr.IX-785